

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА СВІТОВУ ІНДУСТРІЮ ТУРИЗМУ ТА ШЛЯХИ ВИХОДУ З КРИЗИ

Миронов Ю.Б.,

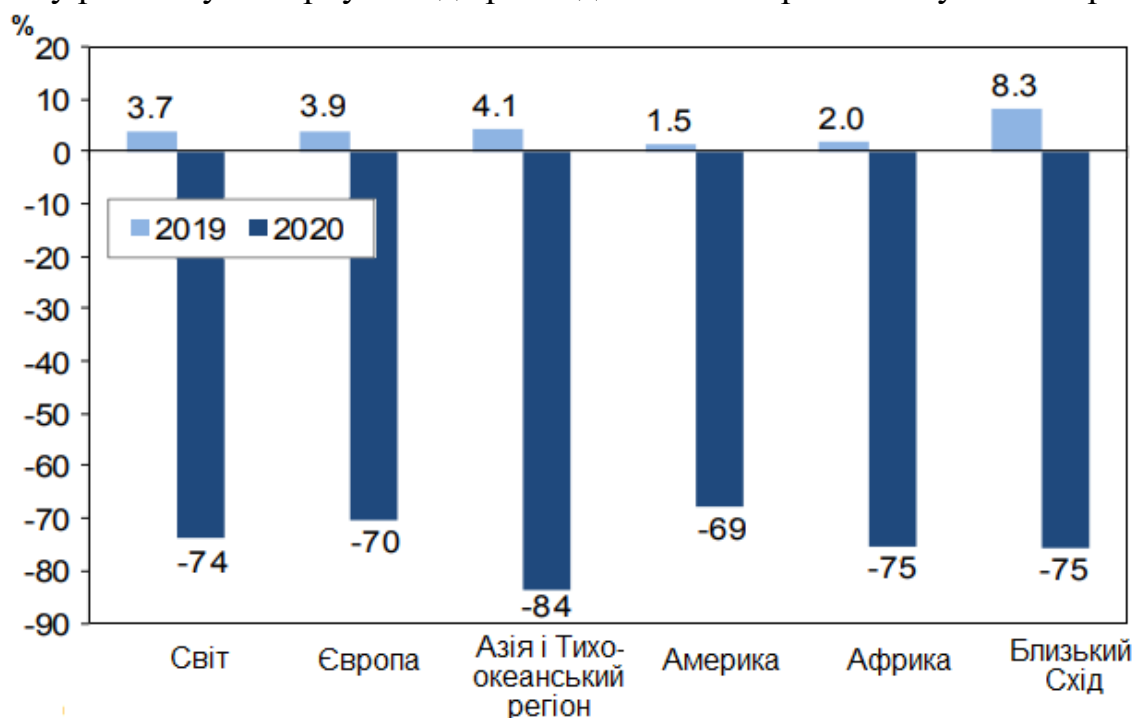
*к.е.н., доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів, Україна*

e-mail: yuriy@myronov.com,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9015-506X>

За останні десятиліття світова індустрія туризму постійно зростала та стала одним із найдинамічніших секторів глобальної економіки – зростання міжнародних прибуттів у цьому секторі оцінюється у понад 65 % (882 млн. туристичних прибуттів у 2009 р. і 1,46 млрд. у 2019-му) [1]. Туризм також є ключовим фактором соціально-економічного прогресу.

Нинішня криза стала найбільшою в історії розвитку світового туризму після Другої світової війни. Якщо порівнювати із попереднім 2019 роком, прибуття міжнародних туристів зменшились у загальносвітовому масштабі приблизно на 74 % у 2020 році через різноманітні обмеження на подорожі та значне падіння попиту. Кількість поїздок до Азії та Тихоокеанського регіону зменшилась у 2020 р. на 84 %, Африка та Близький Схід зафіксували падіння у туристичних прибуттях на 75 %, Європа – на 70%, і на Американському континенті зафіксоване падіння на 69 % [1]. По суті, світова індустрія туризму у своєму розвитку повернулась до рівня дев'яностих років минулого сторіччя.

**Рис.1. Динаміка міжнародних туристичних прибуттів у 2019-2020 рр.
(% зміна)**

Джерело: побудовано за даними [1]

Майже тотальне призупинення міжнародних подорожей стало одним з основних елементів карантину, запровадженого під час пандемії коронавірусу COVID-19 по цілому світу. Станом на 20 квітня 2020 року 100 % туристичних destinations застосовували різного роду карантинні обмеження. Хоча це спричинило відчуття дискомфорту для тих, хто любить подорожувати, для туристичних агентів, операторів, готельно-ресторанних підприємств та авіакомпаній це стало справжньою катастрофою. За підрахунками UNWTO, туристична галузь зазнала втрат в експортних доходах у розмірі 1,3 трлн. дол. США, що більш ніж у 11 разів перевищує втрати, зафіксовані під час світової економічної кризи 2009 року [2].

Останнє опитування групи експертів UNWTO показує неоднозначні перспективи на 2021 рік. Майже половина респондентів (45 %) передбачали кращі перспективи на 2021 рік порівняно з минулим роком, тоді як 25 % очікують таких самих результатів, а 30% передбачають погіршення результатів [1]. Втім, експерти передбачають зростаючий попит на туристичну діяльність під відкритим небом та на природі, причому все більший інтерес викликає внутрішній і регіональний туризм.

Розширені сценарії UNWTO на 2021-2024 роки вказують на те, що для повернення міжнародного туризму до рівня 2019 року може знадобитися від двох з половиною до чотирьох років. Очікується, що поступове розповсюдження вакцини проти COVID-19 допоможе відновити довіру споживачів, полегшить обмеження на поїздки та повільно нормалізує подорожі упродовж наступних років.

Для пошуку шляхів виходу світової туристичної галузі з пандемічної кризи доцільно розглядати стратегічні альтернативи розвитку суб'єктів туристичного бізнесу, які б охоплювали стратегії антикризового менеджменту, інноваційні стратегії, стратегії діджиталізації, стратегії скорочення витрат тощо.

Національним урядам країн варто зосередити зусилля на розробленні відповідних стратегій для усіх суб'єктів туристичної діяльності. Будучи однією з найбільш динамічних у світі, туристична галузь чи не найбільше з усіх секторів економіки постраждала від наслідків пандемії COVID-19. Ще до 2019 р. вона генерувала до 10 % зростання глобальної економіки, а в 2020 «падіння» галузі склало 74 %. Оскільки туристичні послуги не є послугами першої необхідності, в таких «шокових» ситуаціях попит на них доволі еластичний, що несе значну загрозу окремим суб'єктам туристичного бізнесу, особливо малим та середнім, які без державної підтримки просто не зможуть вижити та вийти на ринок у постпандемійний період. Мова йде про надання підтримки у вигляді компенсації втрачених доходів/прибутків, а також про введення регуляторних норм щодо стандартів і протоколів для ведення бізнесу. Це сприятиме відкриттю, адаптації та доступу на нові ринки, а також підвищенню підприємницького потенціалу малого та середнього туристичного бізнесу.

Урядам країн та регуляторним органам у галузі туризму слід звернути увагу на стимулювання розвитку регіонального туризму, посилити промоцію та удосконалити/розробити брендинг локальних туристичних destinations, навіть невеликих. Коли туризм відновиться, головна увага буде приділятися саме

внутрішнім подорожам, зрештою, саме на них зацентована увага туристів і в карантинних умовах. Відновлення туристичного сектору має базуватися на альтернативних масовому туризму видах, таких як сільський зелений туризм, екологічний туризм, пішохідний, велосипедний туризм тощо.

Потрібно продовжувати удосконалювати інфраструктуру забезпечення санітарії та гігієни у громадських місцях, заохочувати належні гігієнічні практики, такі як дезінфекція у приміщеннях спільного користування (кафе, ресторани, музеї тощо), часте миття рук і т.д.

Слід приділити увагу діджиталізації туристичної галузі та стимулювати пов'язані із нею проекти. З одного боку, діджитал-інструменти допомагають туристам виконувати повсякденні завдання, такі як бронювання житла, замовлення їжі, таксі, навігація тощо, а з іншого боку – віртуальні тури сприяють підтриманню зацікавленості у туристичних DESTИНАЦІЯХ під час застійних процесів на ринку туристичних послуг.

У своїй сукупності ці тактичні та стратегічні рішення допоможуть суб'єктам туристичного бізнесу поступово відновити обсяги діяльності у постпандемійний період, а поки є час для роздумів, як розвивати туризм у майбутньому і як зробити туризм та світ навколо нас безпечнішим.

Список використаних джерел:

1. *UNWTO World Tourism Barometer and Statistical Annex, January 2021, available at: <https://www.e-unwto.org/toc/wtobarometereng/19/1>.*
2. *COVID-19 and Tourism 2020: a Year in Review, available at: <https://www.unwto.org/covid-19-and-tourism-2020>.*